

Konserwacja unikatowych zabytków rękopiśmiennych ze zbiorów Diecezji Włocławskiej

Projekt dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

W 2018 roku, w ramach zadania dofinansowanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zakonserwowane zostały obiekty dokumentujące historię Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Włocławskiej. Było to pierwsze seminarium duchowne w Królestwie Polskim, erygowane 16 sierpnia 1569 r. i swój jubileusz 450-lecia założenia będzie obchodzić w 2019 roku. W ramach realizacji zadania konserwacji poddanych zostało osiem zabytków rękopiśmiennych: 5 dokumentów papierowych, 1 dokument pergaminowy i 2 księgi papierowe. Wszystkie powstały w latach 1569 -1907 i są świadectwem wspaniałej historii włocławskiego seminarium. Projekt to kontynuacja programu konserwacji najstarszych i najcenniejszych polskich archiwaliów ze zbiorów Diecezji Włocławskiej.

Diecezja Włocławska, jako pierwsza z diecezji Królestwa Polskiego powołała własne seminarium duchowne. Wyższe Seminarium Duchowne we Włocławku jest też pierwszym, które posiadało własny akt erekcyjny jako seminarium diecezjalne. To zachowany w Archiwum Diecezjalnym dokument biskupa Stanisława Karnkowskiego z 16 VIII 1569 roku, powołujący seminarium (został on zakonserwowany w ramach programu MKiDN 2017).

Dokumenty seminarium duchownego

Spośród dokumentów samoistnych zakonserwowanych w ramach tegorocznego zadania, najobszerniejsze są statuty i regulaminy seminariów kierowanych przez księży Misjonarzy św. Wincentego a Paulo, zapisane na sześciu kartach w 1673 roku. Dokument ten związany jest z okresem między 1720 - 1866, kiedy włocławskie seminarium działało pod kierunkiem księży misjonarzy. Dwa egzemplarze dokumentu wystawionego w 1719 roku przez biskupa Konstantego Felicjana Szaniawskiego, to powtórny akt erekcyjny oddający seminarium właśnie pod zarząd Zgromadzenia Księża Misjonarzy. Kolejny dokument (też w dwóch egzemplarzach), wystawiony w 1777 roku przez starostę brzeskiego Ezechiela Aleksandra Moszczeńskiego, dotyczy zapisu dla szpitala przy kościele św. Witalisa we Włocławku. W budynku tego szpitala zostało ulokowane seminarium. Pod tekstem jednego egzemplarza wyciśnięta została pieczęć starosty. Drugi, analogiczny w treści egzemplarz, uwierzytelnia pieczęć kapituły włocławskiej. Ostatni spośród zakonserwowanych dokumentów, to rękopis na pergaminie wystawiony w 1892 roku w Rzymie, przez papieża Leona XIII, dotyczący kościoła św. Witalisa, jako kościoła seminaryjnego.

Akta Seminarium Włocławskiego

Akta Seminarium Włocławskiego z lat 1569 – 1907 to jedna spośród dwóch ksiąg zakonserwowanych w ramach zadania. Od początków swego istnienia włocławskie seminarium duchowne napotykało na problemy dotyczące materialnego zaplecza. Dlatego każdorazowo nowy biskup diecezjalny szukał środków na utrzymanie tej naukowo-

wychowawczej placówki. Właśnie ten proces odzwierciedlają dokumenty fundacyjne, powstałe na przestrzeni kilku wieków, a na początku XX wieku zebrane i zszyte w jedną księgę przez ówczesnego rektora i odnowiciela seminarium, ks. Stanisława Chodyńskiego. Umieścił on w jednym woluminie dokumenty z kilku stuleci (razem 381 kart). To świadectwa dokumentujące najistotniejsze momenty w dziejach włocławskiej uczelni: rok 1619, kiedy to bp Paweł Wołucki ściągnął do Włocławka kleryków studiujących na renomowanych placówkach uniwersyteckich w zachodniej Europie; rok 1685, w którym bp Bonawentura Madaliński oddał seminarium pod opiekę zgromadzenia księży komunistów zwanych Bartoszkami; rok 1719, kiedy bp Konstanty Felicjan Szaniawski powierzył prowadzenie seminarium księżom ze Zgromadzenia Misjonarzy św. Wincentego a Paulo. Dokumenty są także świadectwem czasu carskich represji, kiedy to władze próbowały przenieść seminarium do Kalisza. Przełom XIX i XX wieku to okres największego rozwoju - seminarium zyskało wtedy prawa szkoły wyższej i miało rangę poważnego ośrodka naukowego. Jednym z najwybitniejszych absolwentów z tego okresu był ks. Idzi Radziszewski, założyciel i pierwszy rektor KUL, a także prymas Polski Stefan Kardynał Wyszyński.

Księga zatrudnionych służących

Ostatnim z zabytków zakonserwowanych w ramach zadania jest pochodząca z 1760 roku „Księga zatrudnionych służących w Seminarium Włocławskim”. To rękopis w języku polskim, zawierający opisy różnych funkcji pomocniczych przy seminarium duchownym - obszerne źródło do badań i opracowań dotyczących życia codziennego Włocławka w XVIII w.